

Canal de la Pólvora

Navarcles

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: A l'indret de la Pólvora, al costat del riu Calders.
Emplaçament Camí de la Pólvora que surt de la urbanització del Llac de Navarcles, a uns 500 m.

Coordenades:

Latitud: 41.75905
Longitud: 1.91585
UTM Est (X): 409875
UTM Nord (Y): 4623592

Classificació

Número de fitxa 08140 - 119
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Regular
Protecció Física
Observacions protecció: Recinte protegit amb una tanca
Accés Fàcil
Ús actual: Social
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 002A00001

Fitxes associades:

[La Pólvora](#)

[Central hidroelèctrica de la Pólvora](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dc., 04/06/2008 - 02:00

Descripció

Canal que antigament captava l'aigua per al molí de la pólvora i, modificat posteriorment, s'utilitzà per a la central hidro-elèctrica que es va construir en aquest sector a principis del segle XX. La resclosa és a uns 150 m de la casa, aigües amunt del riu Calders. És una resclosa de formigó de forma lleugerament semi-el·líptica, molt alta. El canal comença soterrat en el primer tram, i discorre fins a l'alçada de la casa de l'antic molí pólvorer, a uns 150 m de distància. Aquí un vagant retorna l'aigua al riu, excepte la que s'utilitza per a regar els horts. Anteriorment el canal continuava fins la central elèctrica, però aquest tram final ha estat cobert. L'antic canal es desviava una mica al nord per conduir l'aigua fins l'edifici del molí pólvorer.

Història

En aquest sector hi havia un molí pólvorer que va estar en funcionament al segle XIX. A Manresa es fabricava pólvora des d'antic. El 1865 es promulgà la llei de destestament de la pólvora i aleshores van sorgir diverses iniciatives particulars que aprofitaven aquesta tradició. L'any 1870 hi ha notícies de fàbriques de pólvora a Navarcles i Sant Fruitós de Bages. La fàbrica de Navarcles era d'una companyia formada per Jaume Xipell, Joan Coma i Jacint Xipell. La primera notícia del molí de la Pólvora és del 1871, quan Joan Escaiola (propietari de l'heretat Escaiola) estableix a Jaume Xipell, fabricant de pólvora, un terreny en aquesta zona, on sembla que antigament no hi havia hagut cap altre molí. Els anys següents (1879 i 1885) els terrenys per a les instal·lacions es van ampliar. És un indret resguardat i adequat per a una activitat perillosa. El 1877 es va produir una explosió i el 1881 Jaume Xipell, de Manresa, demana permís per tornar a obrir la fàbrica. No sabem fins quan es va fabricar pólvora a Navarcles, però l'any 1893 les hereves de la propietat van vendre els drets per utilitzar les aigües dels molins de la pólvora a Joan Esquiús, el nou propietari de la fàbrica del cal Tàpies, situada més avall. Joan Esquiús no era fabricant i es va limitar a produir electricitat des de la central hidro-elèctrica que va construir a prop de l'antic molí a partir de l'any 1909 i a arrendar la fàbrica. La resclosa actual es va construir aproximadament l'any 1931. Abans encara hi havia la resclosa de fusta del molí pólvorer.

Bibliografia

- FERRER, Llorenç (1988). "Navarcles". Història del Bages, vol. 2. Ed. Parcir. Manresa. P. 145.
FERRER, Llorenç (1994). Les fàbriques de riu de Navarcles. Centre d'Estudis del Bages, "Quaderns", núm. 7. Manresa. P. 55-56.

